

88066

Svansjön

Svansjön eller dess rätta namn, Gorgen, som ligger 2 km SV. Västerfärnebo, börjar bli känd i ornitologkratsar för sina rastande sångsvanar. Ordet sjö kanske inte passar, då Gorgen mer liknar ett träsk under sommarmånaderna. Men då Gorgen större delen av året liknar en sjö föredrar jag att skriva så.

När vårfloden börjar göra sig märkbar kommer detta inte enbart till förmån för sångsvanarna, utan en hel del andra arter verkar trivas där. Då första vaken bildas i den södra änden vid tillrinningen från skogen, anländer de första kniporna och gräsänderna och svanarna flyttar över från Svartån. När isen sedan drar sig undan, vilket den brukar göra i början av april, ökar givetvis både art- och individrikedomen markant. Särskilt sångsvanarna ökar, och vissa år kan verkliga toppnoteringar göras då en dagssiffra kan ligga på mellan 4 och 500 individer.

Av änderna förekommer större flockar av gräsand och bläsand, mindre flockar av kricka, vigg och brunand. Enstaka storiommar brukar fiska i väntan på att bäcksjöarna på skogen skall skölja. Storskraken samlas i små flockar och sällsynt ses salskrake.

Längre fram på våren brukar enstaka par av skedand, årta och stjärtand rasta i sjön. I denna tid kan man få se rödspoven vid översvämningarna och i jungpipare som samlas i stora flockar innan de drar vidare. Ibland kan man höra småspovar på väg mot norr och silltrutar ses rätt ofta översträckande.

Ute i själva sjön bildades i år lerbankar som kom till stor nytta för vadarna, då dessa inte hade någon bättre rastplats här tidigare. Då vadaresträcket kommit igång kan man få se glutt-snäppa, svart-snäppa, grönbena och rödbena i litet antal, och mindre flockar av större strandpipare. Även enstaka ex av den mindre strandpiparen ses. Sällsynt rastar mosnäppa och kärrsnäppa. Nämnas kan att den 17.5 i år rastade ca 125

svartsnäppor och den 22.5 ca 300 kärrsnäppor på bankarna. Enligt min mening helt fantastiska siffror.

Av sångare förekommer alla vanligare arterna. Även enstaka härmsångare finns på lämpliga lokaler. Gräshoppssångaren har en fast stam i området, likaså sävsångaren. Rörsångaren finns endast i litet antal p.g.a. att där endast finns små vass truggar av riktig bladvass.

Häckfågelfaunan är mycket dålig i själva sjön; man en viss ökning har konstaterats sen i fjol (1972) då en skrattmåskoloni på ca 150 par tog sjön i besittning. När denna koloni även återkom i år har den dragit till sig ca 5-10 par sothöns och ett knölsvanpar. Årta och skedand har setts hela våren så häckning för dessa är inte helt utesluten. Skedanden har häckat sporadiskt tidigare år. Misstankar föreligger även om ett par viggas som sågs hela våren och alltid i direkt närhet av måskolonin.

Skäggdoppingarna som sågs utföra sitt parningsspel och även sågs hämta bomaterial, blev tvugna att lämna sjön när växtligheten blev för stor och vattnet sjönk. Av allt detta kan man utläsa att det är tack vare måsarna som Gorgen har blivit en bättre häcksjö.

När Gorgen besöks av fågelskådare, framförallt i sångsvantider, åker nästan samtliga efter vägen mot Morr Ål, vilket är varken fel eller förbjudet, men vad som är helt fel och borde vara förbjudet är det som en del s.k. fågelskådare gör. Nämligen att de inte stannar på vägen utan går ner ända till stranden. Följden blir, vilket jag med egna ögon kunna konstatera, att ibland hundratals sångsvanar blir störda och måste ta till vingarna. Vederbörande bör snarast ta sitt förnuft till fånga, för sådana här saker får inte förekomma i naturen. Skall ni besöka Gorgen i dessa tider hoppas jag att ni respekterar detta.

Som sjön ser ut idag är den bäst under sträcktiden på våren, då en hel del fåglar rastar i sjön eller dess närhet. Individrikedomen är kanske inte den bästa men artantalet är det inget fel på. Av de tillfälliga gäster som har noterats vid sjön kan

bl.a. nämnas: smålom, smådopping, grönländsk bläsgås, mindre sångsvan, gravand, snatterand, ängshök, pilgrimsfalk, småfläckig sumphöna, strandskata, rödspov (ärligen på senaste tid), flabb, dvärgmå, jorduggla, steglits och vintorhämpling.

Det bästa som kunde hända Gorgen och oss fågelskådare som bor i området vore en höjning av vattennivån med ett par decimeter, då Gorgen förmodligen blev en mycket intressant året-runt-sjö ur fågelsynpunkt. Hur nu den höjningen skall gå till?

Erik Andersson

SMÅGNAGARÅR

Den väntade massförekomsten av sork och möss blev en realitet, till vanda för bl.a. husägarna som fick se sina vindar och källare invaderade av råttor och till glädje för en lång rad djurpredatorer, och därmed också oss skådare. Nu lever rävar, vesslor, rovfåglar m.fl. sötbrödesdagar, och föder upp stora kullar.

Det är under år som dessa man skall passa på att fara till fjälls. Säkert finns där gott om arter som hökuggla, fjälluggla och fjällabb, som sällan visar sig annat än då lemmar och möss går till. I vår egen kära trakt märker man att förekomsten av speciellt katt- och hornuggla är stor. Bl.a. har närmare ett 10-tal (!) häckningar av hornuggla konstaterats.

Pärluggla och sparvuggla har av någon anledning inte berörts nämnvärt av den rika tillgången, åtminstone i vår trakt.

Då flera jordugglor visade sig i februari-mars förutspådde man en invasion av denna art. Denna uteblev dock.

Det återstår nu bara att vänta och se om denna höst eller efterkommande, beroende på hur länge tillgången på smågnagare står sig, bjuder på invasionssiffror för våra ugglor vid sågelstationerna.

Stefan